МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВІАШАГІКХЕТА!

СЕРДАЛО
СВЕТ арадувл 1923 шера дуьйна

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай областнойн Грозненски городскойн комитетий а Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета а орган
Орган Чечено-Ингушского областного, Грозненского городского комитетов Коммунистической партии Советского Союза и Верховного Совета Чечено-Ингушской АССР

№ 16 (2641)
Ера 22 февраль 1962 шу.
Мах 2 кеп.

СССР Лакхехьарча Совета депутаталла болча кандидаташца вІашагІкхетар

18 феврале Ведана районни культура ЦІагІа хилар харжархой № 435 йолча Гудермесски хоржамий округе гІолла СССР Лакхехьарча Совета Союза Совета депутаталла кандидат волча КПСС Нохч-ГІалгІай обкома секретараца Александр Степанович Трофимовцеи № 573 йолча Шалински хоржамий округе гІолла СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совета депутаталла кандидат йолча ялхлагІча Шалински юххьанцарча школа хьехархочунца Роза Мурадовна Ахматовайцеи вІашагІкхетар.

Эггара хьалха къамаьл даьча Веденски школа директора, доверенни волча нов. Кочетова советски наха карагІдувла доккхий гІулакхаш белгалдаьхачул тІехьагІа А. С. Трофимова балхах а цун общественни гІуллакхех а дийцар харжархошта, хІаьта хоржамаш хулача дийнахьа коммунистийи парте боацарийи блока тІехьа раьза а болаш кхадж тасса уж тІа а хьийхар.

ТІаккха къамаьлаш дир комсомола райкома секретара нов. Джафарова, Дышне-Ведана бархІ шера школа хьехархочо нов. Краснокутскаяс, райисполкома председатела заместитела нов. Ахматукаевас, Ведана районни больница керттерча лоро нов. Индербиева, Орджоникидзе цІерахча колхоза председатела нов. Тайсумова, иштта кхычар. Цар дийцар вай мехка — социализм йизза котъяьннача мехка — хІара сага паргІатта къахьега, паччахьалкхен гІуллакхашка паргІатта дакъа лаца бокъо хиларах. Из бокъо йолаш бац капиталистически мехкашкара къахьегамхой, из бокъо хиннаяц Советий Іаьдал далалехьа нохчийи гІалгІайи, хІаьта 18-ча марта депутаталла болча шоай кандидаташта тІехьа кхадж тасса шоаш раьза хилар а дийцар цар.

ЧІоагІа раьза болаш тІаийцар гулбеннараша Р. М. Ахматоваси А. С. Трофимовеи даь къамаьлаш.

— Са, мугІарерча хьехархочун, — аьлар нов. Ахматовас, — чІоагІа дог тохаделар депутаталла кандидат се оттаяьй аьлча. Сох беннар боккха тешам ба. Цу гІулакхо со декхарийла ю берригa сай низ а хьаькъал а дІалуш халкъо хержачун сийлен цІи лелаеш хила, харжархошца цхьана парте XXII съезда решенеш, КПСС керда Программа толамца кхоачашъеш хила.

А. С. Трофимова харжархошта баркал аьлар, шийх тешам а бенна иштта сийлен гІулакх шийна тІадилларах, хІаьта республика боахам а культура а дІахо дегІайоалаяра хьакъехьара республикерча къахьегамхой декхараш а дийцар.

Къамаьлаш даьраша иштта белгалдаьккхар Ведана районе хьайбай боахам дегІабоалабара даькъе боккха болх бе безаш хилар, хІаьта иштта цхьадола наказаши предложенеши а елар цар депутаталла болча кандидаташта.

* * *

19 феврале Грозненски районерча Первомайская яхача станицерча культура ЦІагІа харжархой вІашагІкхийтар СССР Лакхехьарча Совета депутаталла кандидаташ болча КПСС Нохч-ГІалгІай обкома хьалхарча секретараца Александр Степанович Трофимовцеи Курчалой районерча хьажкІаш лелаеча звеной звеньевайца Ильясова Джансарецеи.

* * *

Харжархоех хьалйиза яр 20 феврале Грознерча Кирова цІерахча культура ЦІен йоккха зал. Уж гулбеннабар № 434 йолча Грозненски хоржамий округе гІолла СССР Лакхехьарча Совета Союза Совета депутаталла кандидат оттаваьча Грозненски нефтемаслозавода воккхагІа волча операторца Виктор Васильевич Шелубцовцеи, № 565 йолча Октябрьски хоржамий округе гІолла Къамий Совета депутаталла кандидат оттаваьча Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета Председателаца Муслим Гайрбекович Гайрбековцеи вІашагІкхета.

Собране председатела, КПСС Октябрьски райкома секретара нов. Вагабова, дош делар № 1 йолча машиннаькъа училища директора нов. Месроповайна. Нов. Гайрбекова къахьегама а вахара а никъ бийцар оратора, хІаьта хоржамаш долча дийнахьа коммунистийи парте боацарийи блока тІехьа кхадж тасса харжархой тІа а хьийхар.

Собране иштта къамаьлаш дир «Октябрьнефта» телемеханизированни промысла инженера нов. Васютинас, № 9 йолча школа хьехархочо нов. Белоусовас, № 1 йолча ремесленни училища мастера нов. Ужахова, кхычар. Цар дийцар вай мехкара хоржамий система эггара демократичнегІа хиларах, къахьега а, салаІа а, деша а, паччахьалкхен органашка дакъа лаца а наьха йизза бокъо йолча вай мехкара вахар доккха ираз хиларах.

Цул тІехьагІа къамаьлаш дир чІоаггІа раьза болаш собране хиннараша тІаийцача депутаталла кандидаташ болча В. В. Шелубцовеи М. Г. Гайрбековеи. Цар чІоаггІа баркал аьлар харжархошта СССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидаташ шоаш оттабарах.

Депутаталла болча кандидаташта цхьадола наказаш а делар харжархоша.

* * *

600 гаргга харжархой гулбеннабар Гудермесерча машиннаькъахой клубе 20 феврале. № 435 йолча Гудермесски хоржамий округе гІолла СССР Лакхехьарча Совета Союза Совета депутаталла кандидат волча Александр Степанович Трофимовцеи № 568 йолча Гудермесски хоржамий округе гІолла Къамий Совета депутаталла кандидат йолча районни больница лораца Лидия Федоровна Мельниковайцеи вІашагІкхеташ бар харжархой.

Депутаталла кандидаташ оттабаьрий къахьегама а вахара а гІулакхаш дувцаш къамаьлаш дир доверенни болча Гудермесски депо теплотехника-инженера нов. Кривошеева, районни больница лоро нов. Павленкос.

Собране иштта къамаьлаш дир «Дружба» совхоза партбюро секретара нов. Голубева, ВЛКСМ райкома секретара нов. Гехаева, машиннаькъа ОРС-а «Джалка» яхача совхоза слесара нов. Бейтелгариева, № 1 йолча школа хьехархочо нов. Кухтинас, кхычар.

Шоай кандидаташта цхьадола наказаш делар харжархоша. Районе дукха хьалъеш латт промышленнии нах чубахеи гІишлош. Уж гІишлош сихагІа хьалъяь яхара де мел доагІар де деза. Гудермесе машиннаькъахой техникум хьаеллара новкъостал дар а дийхар харжархоша.

Къамаьлаш даьча депутаталла кандидаташ болча А. С. Трофимовеи Л. Ф. Мельниковаси доккха баркал аьлар харжархошта шоаех тешам бенна доккха гІулакх шоашта тІадиллларах.

ЛЕНИНА ХЬАДАЬ, парте хьалкхедаь

(Советски Эскареи ТІема-Форда Флотеи 44 шу дизарга)

*

Инарал-полковник А. ЖЕЛТОВ.

*

Белггала хоза денош доахаш я вай Даьхе. Дерригача вай советски халкъа политически къахьегамеи хьинар цІаккха ца хиннача тайпара лакха айдаьд Советски Союза Коммунистически парте XXII-ча съезда исторически решенешеи кердача Программаи.

Коммунистически общество хьалъяра машар эш. «Арахьарча политика балха тІехь ший керттера декхар лоархІ КПСС: СССР-е коммунистически общество хьалъяр а, дунен социализма система дегІайоалаяр а, машар безаш мел долча халкъашца цхьана адамаш хІалакдеш болча дунен тІема кІалхардахар а духьа машаре хьалаш Іалашделгах», — аьннад парте кердача Прогрмма тІа.

Уж дерригдунен-исторически лоархІам бола декхараш кхоачашдеча боккха лоархІам болаш да Советски Эскари ТІема-Форда Флоти.

Шоаш хьахилара ди вай хІара шера 23 февrале белгалдоахаш дола Советски Герзацара Низаш Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце тІемаца даьхараш лораде, аьнна вІашагІдехка дар. В. И. Ленина кулг яздаьча машара хьакъехьарча декретаца, эггара хьалхарча правительственни декретаца хьахилар Советски паччахьалкхе. Революци чакх ма яьллингехьа а тІом дІабаккхара дунен халкъаш тІахьийхар сийлахь-воккхача Ленина.

Керда хьахиннача пролетарски паччахьалкхенна духьала агресси йолайир империалисташа. Революце чурча моастагІашта гІо дар, болхлошкареи ахархошкареи паргІато юха а дІаяккхар, вай мохк лоалла оттабар духьа цхьана вІашагІа а кхийтта керттерча капиталистически паччахьалкхений тІема низаш къонача Советски республика територе чухаьхкар цар. Революце тІемаца даьхараш, паргІато, къаман лоІам лорабар духьа ший Герзацара Низаш вІашагІдохканза далан зар советски халкъ. Советски Эскарах машара эскар аьле нийса цІи йоакках, хІана аьлча из цІаккха а цхьаннех а хьалхагІа дІалетадац. МоастагІаша ше ца дитача мара тІом болабаьбац цо.

Советски Герзацара Низаш хьадаьр а ерригa коталонаш яха цар дегаш ураувттадаьр а сийлахь-воккха халкъий баьчча В. И. Ленин ва. Боккха болх ба вай паччахьалкхен Герзацара Низаш хьадеш а царна кулгалдара а В. И. Ленина баьр. Цо Социалистически Даьхе лораяра йола теори оттаяь ца Іеш, граждански тІом латтача халача шерашка Советски республика дерригача Герзацарча Низашта кулгалдара хьалхле а лелайир. Владимир Ильич ше хьежар дерригача тІема гІулакхашка, тІема операцей планаш оттаеча а чакхйоахача а, эскар Іалашдарга а царна хьехам баларга а.

В. И. Ленина хьалхленца 1918 шера феврале Псковаи Нарванеи юххе немецки захватчикаш эша а баь ший эггара хьалхара коталонаш яьхар къоначa ЦІеча Эскаро. Ленинеи партеи цІерца лата чу а ухаш, 1918—1922 шерашка колчаковцаш, деникинцаш, врангельцаш, белополякаш, кхыбола Советски республика моастагІий эшабора советски полкаша. Ленински васкеташца, вай парте Центральни Комитето ше хьалхле а лелаеш дІахорча шерашка а дегІаихар Советски Эскара низи тІема говзали.

Ленина хьадаьча, Коммунистически парте хьалкхедаьча Советски Эскаро хоадамболлаш хІама техар Хасан Іамаи Халхин-Гол яхача хинеи юххе чухийхкача японски империалисташта. 1940 шера Карельски перешейке котало яьккхар Советски Эскаро.

Вай халкъа йола бирса испытани яр 1941—1945 шерашка лаьтта Сийлахь-боккха Даьхен тІом. МоастагІащца лоаттабеча къовсама берригa советски нах оарцагІбаьхар парте. Коммунистически парте хьалхленца гитлеровски эскара керттера низаш доха а даь, коталон никъ баьккхар Советски Союза Герзацарча Низаша. Гитлеровски захватчикашта духьала герзаца лоаттабаьча къовсаме керттера а хоадамбеш а яр советско-германски фронт, хІана аьлча Германенеи Италенеи духьала лоаттабаьча тІема ерригa вож участкаш цхьана лаьрхІача а царел шерагІа — кхо эзар километрагара ялх эзар километрага кхоачаш — из хиларах хинна ца Іеш, дукхагІча даькъе духхьал советско-германски фронте эггара чІоагІагІа йола фашистски вермахта соединенеш оаташ хинна хиларах. Ховш да, Советски Эскаро моастагІчун эзар совгІа дивизи, цун авиаце керттера низаш дохадаь хилар а фашистски Германеи цо дІалийцача европейски мехкийи промышленносто фронта лоаттадаьча герзеи тІема техникаи дукхагІа дола дакъа хІалакдаь хилар а.

Сийлахь-боккхача Даьхен тІем тІа боккха а эшаргбоаца а низ хьахьекхар Коммунистически парте хьалхленца вай халкъо хьаяьча советски общественни а паччахьалкхен а строя. Советски наха, тІом латтача шерашка миччахьа уж хиннабале а — тІема хьалхарча юхьига тІа е кІоарггача тыле — цІаьхка а бакъдир дукхагІа бола болхлойи ахархойи шоаш лорадер шоай, Советски Іаьдал — къахьегамхой Іаьдал долга ховш, кхетадеш, гуш хуле, цар халкъ цІаккха а эшадергдац, яха ленински дешаш.

Сийлахь-боккха Даьхен тІом латтача хана боарам боацщаш чІоагІа турпалал гойтар советски тІемахоша, вай мехка берригача къахьегамхоша.

Советски эскараша хІара даьдов, хІара яь операци советски тІемахой къонахчалах, майралах, турпаленах, говзалах йизза яр. Сийлахь-боккха Даьхен тІом латтача шерашка 12 миллион ордени медальи еннай Советски правительства, 11 эзар совгІча тІемахочох Советски Союза Турпал ваьв. Советски халкъа цІаккха а дицлургдац Гастелло Николая, Талалихин Виктора,

(ДІахододар 3-ча оагІо тІа).

Шин бетта план кхоачашъяьй

Семилетка диъзлагІча шера план ханал хьалха кхоачашъяра къовсам лоаттабеча Карабулакски бурув деттача контора коллективо Советски Эскара Ден сийна укх шера шин бетта йола паччахьалкхен план ханал хьалха, 17-ча феврале кхоачашъяьй. 6395 метр бурув а тохаш.

Уж толамаш доахача хьалхара моттигаш лелаю мастераш Панфилов Александр, Печенов Алексей, Косьяненко Николай керте латтача коммунистически къахьегама цІи лелаеча а мастераш — бурув деттархой Губин Николая, Тонкогубов Дмитре, Минцук Виктора, Шкурат Юре кулгалдеча а бригадаша.

КПСС XXII-ча исторически съездо чІоагІъяьча Программана цунца жоп лу бурув деттараша.

В. ЛУБКОВ.

Совнархоза чуйоагІача № 4 йолча гІишлой-монтажни управлене № 5 йолча участка нов. Калашникова кулгалдеча бригада дош деннад укх шера февраль бетта кхаь этажа юкъера йовкъаш йохка а штукатурни балхаш де кийчо е а. Из декхар кхоачашдеш хІара денна производственни заданеш 110—115 процент кхоачашъю бригада болхлоша. Царех ба каменщикаш Л. Шаповалова, С. Минасов, К. Кусенков, Э. Арапетьян, М. Олещенко, кхыбараш а. Царгара ийде мегаргда хьокхамаш.

СУРТА ТІА: каменщикаш С. Минасов, К. Кусенков, Э. Арапетьян.
И. Плиева сурт.

Шера—2700 центнер хьаккхий дулх

Нохч-ГІалгІайчен берригача хьакхарч лелаерашка республикански совещане доакъашхоша даьча кхайкаралла жоп а луш, укх шера 2 700 центнер хьакхий дулх даккха, аьнна, шоашта хьалхашка декхар оттадаьд Надтеречни района «Гвардейский» совхоза шоллагІча отделене хьакхий-товарни ферма болхлоша.

— Доккха декхар-м да тха хьакхарч лелаераша тІаийцар, — йоах совхоза керттерча зоотехника Уматгиреев Махьмада, — цхьабакъда, цар из кхоачашдергхилара шек довла-м дезац.

ХІанз укх сахьате дулха дІаяла йорстае чуоттаяь латт цига 800 хьакха, хІаьта царел совнагІа чуоттае кийчъеш кхы а 600 къона хьакха а я. Хьакхарч дика кхоаб, помещенеш массаза а цІена лелаю, ферме хий хьачудиллад, цхьаццадолча халача балхашта механизаци яьй.

ХьажкІий силосах хьакхарчашта геттара дика хулаш бола паста кийчбелга вІаштІехьдаьккхад хІанз дукха ха йоаццаш йорстае чуоттаяь хьакхарч кхоабача метте. Хьакхий дулх алсамдаккхара шоай йолча торонех дика пайда эц ферма болхлоша. Чуоттаяьча хьакхарчашта мамогга дукхагІа дулх тІакхетийта даим къовсам лоаттабу. Дулха чуоттаяь латтача хьакхарчашта дийнахь-бус хІаранена 450—500 грамм тІакхет, цхьабакъда, цунах а кхоачам ца беш, СССР Лакхехьарча Совете хулача хоржамаштеи КПСС ЦК март бетта хургйолча Пленумаи сийленца накъа баха социалистически яхь а лаьца, уж хьокхамаш кхы а совдоахаш ба хьакхарч лелаераш Кубинцов Василий, Котельщикова Мая, Потемкина Нина, иштта кхыбараш.

Кхаьба а яьнна, укх деношка мясокомбинате 100 хьакха дІачулургйолаш ба ферма хьакхарч лелаераш. Царех хІара хьакхах 90—92 килограмм хул.

Семилетка укх диъзлагІча шера геттара дика балхаш ду совхоза йиъзлагІча отделенерча хьакхарч лелаераша Горина Аннас, Межидова Ловдас, Мехтиева Кулсума, иштта кхычар. Нана-хьакхарчашта гІулакх деш йолча Горинаси цун новкъоста нохчий йоІо Ловдаси дика хьалкхею кагий хурскаш.

Йорстае чуоттае кийчъеш йолча къонача хьакхарчашка хьожаш, цу балхах дика ка йоалаш я Мехтиева Кулсум. Шин беттагара кхаь беттага кхаччалца ха йола 250 хурск я хІанз укх сахьате цо лелаеш, цунгара лерттІа Іунал кхоачаш. Дикка дулх тІадетталу цу хурскашта хІара денна.

И. ПЕТРУХИН.

КХОАЧАШДЕРГДА УКХ ШЕРА

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ СОВНАРХОЗА ГІИШЛОЙ УПРАВЛЕНЕ ГІИШЛОШ ЕЧА ОРГАНИЗАЦЕЙ БОЛХЛОЙ, ИНЖЕНЕРИЙ, ТЕХНИКАЙ, ГІУЛАКХЕРЧА НАЬХА КОЛЛЕКТИВАЙ 1962-ча ШЕРА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕКХАРАШ

Парте керда Программа тІаийцача КПСС XXII-ча съезда исторически решенеша дегаш ураоттадаь долча Советски Союза халкъаша шоаш кхо ца деш къахьег коммунизма материально-технически база хьалъяра. Керда промышленни предприятеш, чуІе цІенош, культурно-бытовой объекташ хьалъеча гІишлонхоша а шоашкара доагІар ду.

Тхона хьалхашка доккха, бехктокхамера декхараш латт: сиха, дика, дарегІа гІишлош хьалъяра индустриальни методаш юкъехьолга, тхоай торонаш а йийца, семилетка диъзлагІча шера ер социалистически декхараш тІаэц оаха:

гІишлой-монтажни балхий шера план 25-ча декабре кхоачашъе;

къаьстта уйла тІайохийтийла Грозненски химически завода объекташ хьалъяра, уж сихагІа хьалъе езаш гІишлош хиларах, болх бе йолалулга Іалашдолда: синтетически спирт доаккхаш йола шоллагІча аргІан цехаш — декабре; дубителий-гІишлонхой Денга — 12-ча августе; Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода полинзобутилен доаккха установкаш — июне; Грозный — Колхозное — Чир-Юрта газопроводи «Красный молота» мехкдаьтта аппаратура цехи — СССР Конституце Денга — 5-ча декабре; электроизмерительни приборий завода производственни корпус — сентябре; кхачан продуктай машинаш еча завода цехий блок — СССР Конституце Денга;

цІенош ду комбинат яь йоаккхийла — июне; дахчан шолхех плиташ ю цех — сентябре; дулха-даьтта цехи дулха комбината холодильникаши — декабре; юххьанцара чхьагІар доаккха Наурски чхьагІара завод — сентябре;

къахьегама овсарле 0,5 процент лакхйойла; гІишлой-монтажни балхашка дІадодар плано лаьрхІачул 0,5 процент лохдолда;

чуІе цІенош хьалдара план 25-ча декабре кхоачаш а яь, наха чуІе дІалулда 70172 квадратни метр йола цІенош. Хьал а яь дІалойла 5 школа, 8 берий беш, шоллагІча горбольница дарбан корпус;

гІишлош хьалъе Іомаволва 425 саг, говзал лакхйойла 705 сага;

рационализаторски предложенеш юкъеяхьара чотах кходолда 600 эзар сом.

Дерригa низаш, ховр, опыт дІалургья вай семилетка диъзлагІча шера плани тІаийца социалистически декхараши толамца кхоачашдара.

Декхараш дийца а дийца тІанйцад совнархоза гІишлой управленен гІишлош еча организацен профсоюзно-боахама активе.

☆

«ЧЕЧИНГСТРОЙ» ТРЕСТА ПРЕДПРИЯТЕЙ БОЛХЛОЙ, ИНЖЕНЕРНО-ТЕХНИЧЕСКИ БОЛХЛОЙ, ГІУЛАКХЕРЧА НАЬХА 1962-ча ШЕРА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕКХАРАШ

«Чечингстрой» треста предприятей коллективаша «Малгобекнефта» шоллагІча промысла мехкдаьттахой инициатива хьал а лаьца, ший торонийи де йиш ярийи лоархІам а баь семилетка диъзлагІча шера ер социалистически декхараш тІаэц:

гІишлой-монтажни балхий шера план 28-ча декабре кхоачашъе; СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш дара сийна гІишлой-монтажни балхийи наха чуІе цІенош даь а даьха дІадалареи хьалхарча квартала план 28-ча марта кхоачашъе;

дика да мара ала йиш йоацаш 25-ча декабре даь а даьха дІалулда: 18377 квадратни метр йола чуІе цІенош; 4280 дешара моттиг йола 12 школа; къахьегама овсарле планах лаьрхІачул 0,2 процент лакх а еш;

керттерча халагІа йолча процессашта механизаци елга лакхдолда: лаьттанцарча балхашта 85 процентага кхаччалца; раствори товарни бетони кийчъяр 90—95 процентага кхаччалца; штукатурни балхаш — 50—65 процентага кхаччалца; малярни — 55—70 процентага кхаччалца; тІайотташи тІера Іойоахаши ду балхаш — 90 процентага кхаччалца;

гІишлой-монтажни балхашка дІадодар 4 процент лохдолда;

Іома а болба, говзал лакх а йойла 480 сага;

аьшкабетона лагІай маршаши, площадкай косоуроши, кранашта кІалхарча наькъий шпалаши кийчъелга вІашагІдоллалда;

автомашинех пайда эцара коэффициент 0,68 кхоачайойла;

Иванова цІерахча городоке шоашта цІенош деш болча треста болхлошта арахьара хий дуллаш а электрификаци еш а балхаш долда.

Социалистически яхье ех оаха «Сельстрой» коллектив.

«Чечингстрой» треста предприятей профсоюзни-боахама актива собране тІанйцад декхараш.

СОЮЗНИ РЕСПУБЛИКАЙ СТОЛИЦАШКА ГІОЛЛА

Дукха ха йоаццаш а тІехьа тиша цІенолгаш дагІар цу моттиге. СССР Лакхехьарча Совете тІеххьара хоржамаш хинначул тІехьагІа укхаза хьалъэттад Украина столица Киев хозъеш дола дуккхаза вІаштІардаь цІенош.

Сурта тІа: Киеве Победа майдан тІа хьалдаь керда цІенош.

К. Шамшина сурт.
ТАСС фотохроника.

СССР Лакхехьарча Совета депутаталла оттабаь кандидаташ

Александр Степанович ТРОФИМОВ

Александр Степанович Трофимов ваьв 1903 шера Татарски АССР, Шерементьевски района Кушниково яхача юрта къеча ахархочун дезала юкъе.

Ший пхийтта шу даьннача хана денз Кушниковски лесничестве болх бе волавеннав из. Сийлахь-йоккха Октябрьски социалистически революци хинначул тIехьагIа деша ваьгIав педагогически курсашка, педагогически техникуме.

1922-ча шера комсомоле вахав Александр Степанович, хIаьта 1927-ча шера — КПСС членалла. 1924-ча шера ВЛКСМ Чистопольски райкоме пропагандисталла болх бу цо. 1925-ча шера Советски Эскаре гIулакх деш хилар. Демобилизаци яьчул тIехьагIа нов. Трофимов юха а педагогически балха вода. Хьехархо волаш болх бу Саратовски областа Алексеевка яхача юрта, городе Саратове школа заведующелла. Школе болх беш воллашехьа а Саратовски Госуниверситета педагогически факультете дика деш цо.

Нов. Трофимова юххьанцарча школа классай хьехархочунгара юртбоахама Лакхехьарча коммунистически школа преподавателага кхоачаш никъ бенаб городе Саратове.

1937 шера КПСС Саратовски горкома членалла а хержа культпропотдела заведующелла болх бу, тIехьагIа КПСС Саратовски горкома секретарь хул. Цу хана денз нов. Трофимов масса а хана кулгалдеча партийни балха хул. БархI шера болх баьб Александр Степановича парте Центральни Комитета аппаратеи КПСС ЦК-а чуйоагIача парте тIахьожама Комиссеи. 1946-ча шера денз 1952-ча шерага кхаччалца — Литвай Коммунистически парте ЦК шоллагIа секретарь.

1954-ча шерагара 1958-ча шерага кхаччалца КПСС Балашовски обкома хьалхара секретарь хиннав.

1959-ча шера КПСС ЦК Нохч-ГIалгIай областа парте организаце вайтав нов. Трофимов, укхаза КПСС обкома хьалхара секретарь а хержав.

КПСС XX-ча съезде нов. Трофимов КПСС ЦК члений кандидаталла хержар, КПСС XXII-ча съезде — КПСС Центральни ревизионни комиссе членалла. Кхозза хоржамаш деш СССР Лакхехьарча Совета депутаталла хержав из.

Александр Степановича Даьхенна даь дика гIулакхаш Советски правительства белгалдаьхад шиъ Ленина орден, Къахьегама ЦIеча Байракха орден, Советски Союза массехк медаль яларца.

Грозненски района Грозненски опорнохьокхама совхоза, Гудермеса локомотивни депо болхлой, гIулакхерча наьха, специалистий юкъарча собранеша, Ведана района Ленина цIерахча юртбоахама артела колхозхой собране массава раьза а волаш А. С. Трофимов СССР Лакхехьарча Совета Союза Совета депутатий кандидаталла оттаваьв № 435 йолча хоржамий округе.

КУСИЕВА Махьмада Зайдат

КПСС Центральни Комитета январски (1961 ш.) Пленуме Никита Сергеевич Хрущева Советски Союза эггара говзагIа болча хьажкIаш лелаеча наьха цIераш йоахаш Кусиева Зайдата цIи а яьккхар.

Кусиева Махьмада Зайдат яьй 1931 шера колхозника дезала юкъе Нохч-ГIалгIай АССР-а Наьсарен района Долакха-Юрта. 1943 шера юххьанцара школа йистеяьккха яьлча колхоза кхашка болх беш даьнеи наннеи новкъостал деш хиннай из, хIаьта 1952 шера Казахски ССР Къилбаседа-Казахстански областа Ленински района Павлова цIерахча колхоза членалла яхай.

1957 шера нов. Кусиева Наьсарен районе юха цIа а ена, «Октябра 40 шу» яхача совхозе балха йода. Инициатива йола болхло хиларах 1959 шера хьажкIаш лелаеча звено звеньевайла хьожаю из. Цу хана денз хьажкIаш кхееш шерагара шу массаза доал тIа-тIа дукхагIа толамаш даьхад Махьмада Зайдата хьалхле лелаеча комсомольско-кагирхой звенос.

1960 шера 30 гектар хулача латтан хIара гектара тIара 108,5 центнер хьажкIаш яьхай цун звенос.

1961 шера г. Ростове хиннача Къилбаседа Кавказа юрта боахама дикагIа болча болхлой совещане ший балха опыт дIайовзийташ хилар из. Цо дош делар ший звенос тIехьа-тIайоагIача хана а хьажкIаш чIоаггIа хьувкъаергья, аьнна. Семилетка кхоалагIча шера а нов. Кусиевай звенос иштта чIоагIа хьувкъийтай хьажкIаш.

Къахьегама доккхий толамаш дахарах Кусиева Махьмада Зайдата РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота а еннай, ВЛКСМ Центральни Комитето совгIат а деннад.

Махьмада Зайдата дика дакъа лоац совхоза а района а общественни вахара юкъе. Наьсарен района къахьегамхой депутатий Совета депутат, совхоза рабочкома член я из. Агитатор а йолаш, цо наха юкъе кхухь парте дош, дика а хеташ дIайовзийт новкъосташка хьажкIаш чIоаггIа хьувкъаяра ший опыт.

Наьсарен района «Октябра 40 шу» яхача совхоза, Урус-Мартана района «Горец» яхача совхоза, Шалински шекара завода болхлой, гIулакхерча наьха, специалистий юкъарча собранешка цхьа барт а болаш № 436 йолча Сунженски хоржамий округе гIолла СССР-а Лакхехьарча Совета Союза Совета депутатий кандидаталла оттаяьй З. М. Кусиева.

КАГЕРМАНОВ Дене Оалхазар

Урус-Мартана района «Красноармейский» совхоза коммунистически къахьегама цIи лелаеш йолча комплексни тракторни полеводчески бригадана кулгалдеш волча Кагерманов Дене Оалхазара цIи Нохч-ГIалгIайчел арахьа а дика йовзаш я.

Нов. Кагерманова бригадо массаза а боккха пайда эц тракторни парках, хIаьта деррига юрта боахама балхаш толашагIа йолча ханашка дика чакх а доах. Шерагара шерага лакхлу бригада кхашка хьувкъам. 1960 шера 331 гектара тIа дIайийнача хьажкIех хIара гектара тIара бригадо чуийцар 37,2 центнер фуалъяьха хьажкIаш, хIаьта 15 гектара тIа дIайийна свекла, хIара гектара тIара 150 центнер, 1961 шера бригада коллективо 409 гектара тIа дIайийнача хьажкIех хIара гектара тIара 57,2 центнер фуалъяьха хьажкIаш яьхар, хIаьта 250 гектар латтан тIа дIайийнача свеклах хIара гектара тIара 231 центнер а яьккхар.

Кагерманов Дене Оалхазар, колхозхочун воI, ваьв 1934 шера Нохч-ГIалгIай АССР, Урус-Мартана района, ГIойта яхача юрта. Ший къахьегама никъ цо дIаболабаьб Казахски ССР, Семипалатински областа, Ново-Шульбински районерча Калинина цIерахча колхозе.

1957 шера Дене Оалхазар цIавоагIа ше ваьча юрта. ТIаккха из хьожаву «Красноармейский» совхозе тракторни бригада бригадиралла.

1961 шера О. Д. Кагерманов КПСС членалла вахар. Цу шера О. Д. Кагерманова бригада коллективана коммунистически къахьегама цIи елар. Нов. Кагерманова кхетамца бригадана кулгалдарал совгIа, ше хьокхаме къахьегарца тIахьех новкъостий шоаш кхо ца беш къахьега. ХIанз из Серноводски юрта боахама техникуме дешаш ва.

Нов. О. Д. Кагерманов хьинаре дакъа лоацаш ва республика а района а общественнии политически вахаре. Из хержав КПСС Урус-Мартана райкомеи Нохч-ГIалгIай обкомеи членалла, къахьегамхой депутатий Урус-Мартана районни Совета депутаталла. КПСС XXII съезда делегат а хиннав из.

Урус-Мартана района «Красноармейский» совхоза болхлойи, гIулакхерча наьхеи, специалистийи хоржамий хьалхарча собране, иштта Советски района Кирова цIерахча юрта боахама артела колхозхой собране а № 572 йолча Урус-Мартана хоржамий округе гIолла СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совете депутаталла кандидат оттаваьв из.

Василий Арсениевич ШУМИЛОВ

XIX-ча партийни съезда цIерах йола колхоз Сунженски районе эггара хьалха латтача боахамех цаI ба. Шерагара шерага укхаза хьалкхеду массе тайпа юрта боахама культурай доккхий хьувкъамаш, алсамйоах хьайбай продукташ. Алхха 1960 шера юрта боахама артело 19 миллион сом доход яьккхар (къаьнача ахчанца, лоархIаш). Доккхий толамаш даьхад дIадахача шера а. Паччахьалкхенга ялат дохкара план кхоачашъяьй 105,5 процент, хьажкIаш — 122,4, дулх — 104, шура — 104,3, тха — 100 процент. Цхьан фуражни Iаттагара лоархIаш 2531 килограмм шура яьккхай. Божа 4071-нега, хьакхарч — 3607-нега кхоачаш йийбай артеле. Хьайбаша Iа даккхара дика кийчъяьй фермаш.

Уж деррига толамаш доахача доккха дакъа лаьцад колхоза председатела коммуниста Василий Арсениевича Шумилова — колхозни производства кхетамерча организаторо. Из ваьв Сунженски районерча Карабулакская яхача станице 1917 шера. 1938 шера цо йистеяьккхай Орджоникидзера юртбоахама техникум. 1939 шерагара 1946 шерага кхаччалца Советски Эскаре гIулакх деш хиннав. ТIом барах медалаш еннай цунна.

1959 шера Орджоникидзевски юртбоахама институт йисте а яьккха, агронома специальность кхоач В. А. Шумиловга. СССР заготовкай Министерства уполномоченне Сунженски районе гIолла воккхагIа вола инспектор, района юртбоахамеи заготовкайи отдела начальник, хьалхагIа XIX-ча партсъезда цIерахча колхоза юххьанцарча партийни организаце секретарьи тIехьагIа цу колхоза председательи — иштта ба тIом сецачул тIехьагIа В. А. Шумилова хьабена къахьегама никъ.

В. А. Шумилов колхозхоша, партийно-советски активо чIоагIа лоархIаш а сийдеш а ва, КПСС обкомеи райкомеи член а ва. Цо хан-ханнахьа докладаш ю колхозхошта.

Областной партийни организаце КПСС XXII-ча съезда делегаталла вахийтавар из. В. А. Шумилова доккха дакъа лоац съезда решенеш дIайовзийтара балхаца. Ший беррига низ, ший ерригa опыт тIайохийт цо уж кхоачашъяра.

Сунженски района XIX-ча партсъезда цIерахча юрта боахама артела колхозхой, Ачхой-Мартана района «Лермонтовский» яхача совхоза болхлойи специалистийи юкъарча собранешка массава раьза а волаш № 571 йолча Сунженски хоржамий округе гIолла СССР-а Лакхехьарча Совета Къамий Совете депутаталла кандидат оттаваьв нов. В. А. Шумилов.

ХАМУРЗИЕВ Iаддалий ХьакIаьш

Нов. Хамурзиев Iаддалий ХьакIаьш ваьв 1930 шера Къилбаседа-ХIирий АССР-а Пригородни района Аьхки-Юрта, болхлочун дезала юкъе.

Iадаллий ХьакIаьш къахьега волавеннав 1945 шера Къилбаседа-Казахстански гидро-геологически станце бурув деттача болхлочун помощник а волаш. Ше болх бе волавеннача хьалхарча дийнахьа денз къахьегам безаш, инициатива йолаш, ший гIулакха говзал бокъонца йизза йовза гIерташ ше хилар хьахьекхар цо.

1958 шера денз нов. Хамурзиев болх беш ва «Малгобекнефть» № 1 йолча мехкдаьтта промыслови управлене тохкама кIоаргга бурув деттача контора бурув детта болхло а волаш. Ше болх беш яьккхача лоаццача хана цо хьахьекхар хьинар долаш, кIаьдлургвоацаш мехкдаьтта лохаш вола болхло ше хилар, бурув детта чоалхане оборудовании кIоарга скважинаш яхара технологии ше дика кхетаеш хилар. 1959 шера нов. Хамурзиева дика дийша йистейоах бурув детта болхлой кийчбу курсаш. Бурув детта болхло а волаш ше болх беш цо шийна ховр кхы а дикагIа шаьрду, ший опыт шийца къахьегаш болча новкъосташта дIайовзийт.

1960 шера нов. Хамурзиев Советски Союза Коммунистически парте мугIараштa юкъе вода.

Бурув деттача болхлочун нов. Хь. I. Хамурзиева смена хьалха латта дикагIа йола смена я. Скважинаш йоахаши спуско-подъемни операцеш еши дикагIа дола хьокхамаш да цун. Нов. Хь. I. Хамурзиев болх беш волча бригадо МагIалбика-Вознесенска мехкдаьтта промыслови майдане эггара а кIоаргагIа 3463 метр бурув техад, станока лаьрхIа бетта 280 метр йолча коммерчески сухалга а кхоачаш, 13,3 эзар сом кходаьд.

Нов. Хь. I. Хамурзиев доккхал ца дезаш, къахьегам безаш, бурув деттача контора болхлой коллектива юкъе дика лоархIаш ва. Бурув деттача бригада группарторгалла хержав из шоллагIча шера а. КПСС МагIалбика горкома член а ва.

«Целинни латташ карадерзадарах» медали «Малгобекнефть» мехкдаьтта промыслови управлене а профсоюза промыслови комитета а сийлен грамоташи еннай нов. Хь. I. Хамурзиевна.

«Малгобекнефть» № 1 йолча мехкдаьтта промыслови управлене тохкама кIоаргга бурув деттача контора, Наьсарен района «Назрановский» совхоза болхлой коллективай юкъарча собранешка цхьа барт а болаш № 569 йолча Наьсарен хоржамий округе гIолла СССР-а Лакхехьарча Совета Къамий Совета депутатий кандидаталла оттаваьв нов. Хь. I. Хамурзиев.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

Хьехам бу производства новатора

КПСС XXII-ча съезда материалаши парте керда Программеи дIайовзийтарца ювзаенна пропагандистски балха юкъеяьхкай къахьегамхой творчески хьинари инициативеи айдара, хьалха латта къахьегама методаш йоаржаяра тIаерзаяь йола дуккха балха керда формаш. Керда дIадоладаь из тайпа цхьа гIулакх да дувца безам бар.

Нефтемаслозавода тохкама группа йоккхагIа йолча инженера Вера Алексеевна Лежневас кулгалдеш йолча конкретни экономика кружоко болх бу ер шоллагIа шу да. Цига деша багIараша укх шера парте XXII-ча съезда материалаш Iомаю.

Занятеш дIайолаенна ч а хьалхарча денношка денз уж исторически документаш шоай коллектива вахарца айхха дувзаш чакхйоах кружока занятеш. Масала, «Коммунизма материально-технически база хьаяр — партеи советски халкъеи керттера декхар» яха тема Iомаечa хана пропагандисто кхетамца пайда эц шоай завод дегIаяра перспективаех йолча материалех. Цу хьакъехьа пропагандиста дувцачо ладувгIаш барий уйла тIа ца оза йиш яцар.

Хадданза болхлошца контакт хиларо, цар гIулакхий терко яро политзанятех пайда дикагIа боалийт, ладувгIаш барий идейни кхетам лакхбаьца Iеш, производство айергйола наькъаш а лехийт царга. Масала, промышленностер ч а планироване хьакъехьа къамаьл деча хана № 16 йолча установка оператора нов. Чернышева предложени елар установке дIаухийташ йолча растворитела боарам хувца, аьнна. — ХIанз селектана еча планированех тха установке из дIаяхийтара эша боарам ерригача заводерча кийчача продукце тоннага хьежжа увттабу, — йоах нов. Чернышева. — Цу тайпарча практико установка балха дикалаш лохъю. — Нагахьа санна алхха тха установке яьккхача продукце тоннага хьежжа оаха селект дIаухийте, аьлар нов. Чернышева, — установкера къахьегама овсарле дикка лакх а лургья, хIаьта ерригача завода дикка пайда а баргба.

Пропагандисто хьаллаьцар цо даь къамаьл. Цу тайппара КПСС XXII-ча съезда материалаши парте керда Программеи творчески а кIоаргга а Iомаяро ладувгIаш волча хIара сага новкъостал ду коммунизмана тIехьа дерригача халкъо лоаттабеча къовсама юкъера ший моттиг белгалъе.

Хьалха латтарий опыто вай вахара массайолча сферашка кхетам совбоаккхаш хилара чIоаггIа лоархIам а беш, хьехам балараи шоай болхлошта юкъе хьалха латтача къахьегама приемаш йоаржаяраи йола ший тайпара школа е лаьрхIар пропагандиста шоай кружоках. Из предложени оттайир цо партбюро. ХIанз партбюро новкъосталца дуккха новатораш къоастабаьб, цар опыт Iомаергйолаш.

Цул тIехьагIа, дукха ха йоаццаш хьалхара заняти хилар укхаза. Арахецаш йолча продукце дикал лакхъяр духьа лоаттабеча къовсама опыт ювцаш цига къамаьл дир завода коллективо СССР Лакхехьарча Совета депутатий кандидаталла оттаваьча, № 19 йолча установка воккхагIа волча оператора коммуниста Виктор Васильевич Шелубцова. Кружоке ладувгIаш бараштa цо дийцар анализаш яра навыкаш ший бригада коллективо миштa Iомаяьй. Цо кулгалдеча смена берригача членашта хIанз автоматически приборашка гIолла шоашта хов хьаеш йолча продукце маза, бос миштаб, из мелла йикъа я.

Цул тIехьагIа нов. Шелубцова дийцар бригада дIадоладаь гIулакх мелла пайдане да. Нагахьа санна дIадахача шера ноябрь бетта арахийца концентрат во хилар бахьан долаш установка циркуляце тIа йолаш 30 сахьат даьккха дале, декабрь бетта 10 сахьат мара даккханзар, хIаьта укх шера январь бетта деррига а — 4 сахьат. ХIара установкана ше хьаеш йолча продукце дикалвол шийна къоастае харо йиш хулийт технологически процесера лер тIара даьнна хIамаш ханнахьа дIадаха. Продукце дикал-вол шоаш къоастаеш хиларо шоай болх бехктокхам дукхагIа хеташ лелабайт бригада членашка, коммунистически хьисапе берзабу къахьегам.

Нов. Шелубцова къамаьл дарах дуккха вIаши дагабийлар ладувгIаш бараш. Масала, лаборантка йолча Акчуринас аьлар, нов. Шелубцова кулгалдеш йолча коммунистически къахьегама бригада инициативо йиш хилийтар № 19 йолча установкера лаборатори цхьайолча анализех мукъаяккха а перспективни технологе анализаш Iомае а. № 17 йолча установка оператора нов. Дружина дийцар, шоай установке лоархIамегIарча узлашта цхьадолча даькъе автоматизаци еш даь гIулакхаш. Цо йиш хилийтар, йоах цо, растворитела регенераци яра болх беш хинна 3 — 4 болхло 2 сагага кхоачавеш кIезигбе. ВоккхагIа волча оператора Шелубцова смена балха опыт ювцача юкъе дакъа лаьцар № 16 йолча установка слесара нов. Денисенкос, кхычар.

Арахецаш йолча продукце дикал лакхъергйола наькъаш дувцача хана, ладувгIаш бараша белгалдаьккхар тIакхухьаш йола бедал укх тIеххьарча бетташка дикка вогIа хилар.

Цу тайппара, кружока занятешка производства новатораша балха опыт ювцаш къамаьлаш а деш, дIайовзийт из дуккхача къахьегамхошта. Цар телача балха хьокхамо, цар йIаьхийча къахьегама опыто къахьегамхошта новкъостал ду шоай общественни декхар кIоаргга кхетаде, вай парте XXII-ча съезда исторически решенеш кхоачашъяр духьа лоаттабеча къовсама юкъе дакъа дикагIа лацара.

П. ЛАТЫШЕВ,
КПСС Грозненски горкома пропагандаи агитацеи отдела заведующи.

ХОРЖАМАШКА КИЙЧЛУШ

ЛерттIа вIаштIехьбаьккхаб ший болх Наьсарен районерча Яндарерча хоржамий участкови комиссе. Комиссе председатель ва дикагIа вола агитатор — коммунист Галаев Хьамид. Юххье денз хьа дика вIаштIехьбаьккха дIаоттабаьб агитпункте болх. Арахьа а чухнахьа а хоза плакаташи лозунгаши доахк агитпункте.

Масса хана цIена а, йIайха а, сийрда а, са мукъа а хул агитпунктерча ЦIеча уголоке. Укхаза деша керда газеташ, журналаш ,брошюраш хул.

Хоржамий кампане дакъа лоацаш ба тха школе мел бола хьехархой. Цар къахьегамхошта тайп-тайпара беседаш, докладаш ю, лекцеш еш. Агитатораша дувц хоржамий закон, чурча а арахьарча а вахарах, дикагIа барий опытах, депутаталла хоржача кандидатех. Къаьстта шоай болх дика дIахьош ба агитатораш-хьехархой Д. Кривенко, И. Поланкоев, иштта кхыбараш.

Агитпункте, дика кхеторгдолча йоазонца яз а яь, хьалтеха йоахк харжархой спискаш. Спискашка хьожаш а, харжархошца болх беш а, хадданза цхьацца саг хул агитпункте. Укхаза керда газеташи журналаши хинна ца Iеш ловза шашкаш, шахматаш я.

Шеко яц яндархоша 18-ча марта хоржамий участке а баьхка, коммунистийи парте боацарийи блока кхадж тоссаргхилар.

М. МЕРЖОЕВ,
Яндарерча юкъерча школа хьехархо.

ХЬАМСАРА ДАЬХЕ ЛОРАЕШ

Нах боахабар духьа яьхар из

Очерк

Музея залашка гIолла лелилга хозахеташ ва со. Сакъердаме, исторически, пайдане хIамаш дукха довз цига. Мотт лувш еце а, ма дукха дувц-кх цу чурча хIамаша, экспонаташа, предметаша! Хье хилча санна хеталу хьона, гаьнна хьалха дIаяхача хана хиннача событешка дакъа лоацаш. Дог тохалу Октябрьски революцеи Сийлахь-боккхача Даьхен тIемеи зале дIачуводача хана. ХIара сурт, хIара документ е цхьанне хинна хIамаш — из цIаккха а лергдоаца дийна истори.

Укхаза мел долча хIамо йоах: советски наха тIом а баьб, къа а хьийгад таханара дика вахар, сийрда кхоане бахьан долаш. Даьхе бахьан долаш моастагIашца лоаттабаьча къовсаме байнача советски наьха турпалерча гIулакхаша гIайгIа, низ, курал чуйоссаю шоана.

Цар вахар, цар денал Даьхенна са ца кходеш гIулакх дара хьокхам — тIаккхувш йолча тIехьенна, вайна массанена а дагалатта доагIаш дола гIулакх.

Цхьаь хул со укхаза. Укхаза йист а ца хулаш хьежа безам боагIа.

ХIанз ваха волаш са уйла тIаэзар дог тохадолийташ долча сурто. Комсоставски шинела хьалхашка гора этта латтар ши йиIиг — пионеркаш. Кера корта, зIамига керта кIажаргаш йола йиIиг цхьа хIама дувцаш йоалл хьатаро бос а Iаьржа бIарг-цIацкъам а долаш йолча лоаман йиIага. Шинне а шерра хьалекхача бIаргашка латташ хий дар...

Из шинель Сийлахь-боккхача Даьхен тIем тIа дакъа лоацаш хиннача, 1944 шера фашистий кулгах еннача Тутаев Индриса йиIий Аьсета я.

Иман долаш кхалсаг я сурта тIара шоана хьабIарахьежар. Сабаре, сатийна юхь. Уйлангахьа дахача бIаргашкара гуш да хьаькъал, бочал, низ.

Шоана цу кхалсагах ховш хIама дац...

ДIадаккха бераш шоай бIаргашка латта хий. Шо ца делхийтар духьа яьхай из дунен чу: гIайгIа яхар шоана фуй ца хайтар духьа.

Деррига цун сакхетамера вахар, лора професси, майра ялар, Даьхенна цо цIена гIулакх даь хилар, ший халкъа из мутIахьа хинна хилар хьахьокхаш да.

Военни гIулакха тIа хиннача Тутаев ЦIунтой Индрисеи цун сийсага Базоркин Бориса Дибайи дезал Наьсар-Керте бахаш хиннаб.

1905 шера эггара хьалхара бер хилар цар — йиIиг. Цунах Аьсет аьнна цIи тиллар. Цунна тIеххьа йир Нина, Рая, Юля, Тамара, тIаккха юххера а ялхлагIаяр — Изобелла.

«Цхьаккха кIаьнк вац» яхаш дувцар кхоачарагIа бараша. Цар дувцача хабараша кIалбихьа дай а бар гIайгIа еш.

Цхьабакъда, унахцIена а барт тайна а йолаш хьалкхувш латтар йиIигаш. ХIаьта дукха ха ялалехьа дезалий гIайгIа йицъелар Индриса а Дибайна а. Сакхетам, йоакхо йолаш болча цар мехкарий хьалкхебара хетадир шоай вахар.

Ший ханага хьежжа йоацаш, сакхетам болаш кхувш латтар йоккхагIа йола Аьсет. Даьнеи наннеи дукха езаш, сабаре, хьаькъал долаш йолча «Асяс» дика доал дора ший зIамагIа болча йижарашта.

— Дешарах а тхол массанел дикагIа кхетар Аьсет, — яхаш дувц хIанз Грозне яхача Тутаева Изобеллас — клинически лабораторе лоро. — ГIулакха кийча, сакхетаме йолча цо, массаза а новкъостал дора тхона. Бер долча хана денз лора гIулакх дукха дезаш яр Аьсет. МоллагIа а тхох цаI лозайича, циггача яй хьаоттар тха «лор». Тхо тедора, хозза хIама хьоарчайора.

Кхалсага елаеннача юхьа бIарахьеж со: ма дег чура а безамца а дувц-кх цо ший йишех. Уйла ю аз: «Ма дика саг хинна хила еза-кх Аьсет. Ма новкъа да-кх сона сайна из цIаккха бIарга ца яйна а е цIаккха а бIаргагургйоацаш а...»

Изобелла шоай цIен массанел а зIамагIа хиннай, цудухьа йишех дар деррига дага а дагIац.

ЧIоаггIа лоархIам болаш дола биографически хIамаш хьадагадохийтар духьа, Тутаева Аьсета ший кулгаца язъьяча автобиографе тIара мугIарч доаладу аз.

«Автобиографи

Яьй 1905 ш. Терски областа Наьсар-Керте военни гIулакхерачун дезале. Юкъера образовани чакхъяьккхай 1924 шера гор. Орджоникидзе. 1924 шера гурахьа Ростов н/д яхача городерча Къилбаседа Кавказски паччахьалкхен Университете деша яхай, 2/X 1929 ш. из йистеяьккхай. Йистеяьккхачул тIехьагIа лорий участка заведующелла балха яхай ГIалгIай Автономни областерча Аьхки-Юрта. ГIалгIай областной унахцIено лораяра отдело яхийта Мочкъий-Юртарча лорий участке заведующелла болх беш хиннай 1/V — 1930 ш. денз 1/IX — 1932 ш. кхаччалца.

Наркомздраво хьожаяь 1932 шера сентябрь бетта денз 1/I 1933 ш. кхаччалца Ленинградски паччахьалкхен экспериментальни медицина аспирант хиннай, цул тIехьагIа цигара 1-ча Ленинградски экспериментальни медицина медицински институте аспиранталла хьожаяьй (Наркомздраво). 1/IX — 1936 ш. 1-ча ЛМИ аспирант йоллашехьа а 1-ча ЛМИ микробиологе кафедра ассистенталла хьожаяьй...

Медицински Iилмай кандидата степень яккха диссертацена защита яьй 8/V — 1936 ш.»

Тутаева Аьсет лийннача лерагIа лела, из башха дика гIалгIай кхалсаг деша яьгIача, яьхача, цо къахьийгача моттигашка хила, цунах долчча бесса а дукхагIа а дувца дог доагIа.

Гаргарча нахаи доттагIаштеи дагадоагIачох, Ленинградски профессора В. Н. Космодалшанске письмох хов вайна Тутаева Аьсет фу дог-уйла йолаш саг хиннай.

Ростовски Университете деша ягIаш ше йоллашехьа а (эггара дикагIа кхеташ болча студентех лоархIаш хиннай Аьсет) микробиологе Iилманца чIоагIа хьаштдолаш яр Тутаева.

Университет йистеяьккха яьнначул тIехьагIа, ший дай баьхача моттигашка юха цIа а ена, шийна дукха дезаш хинна гIулакх де йолаелар из.

ГIалгIай мехка районашка болх беш ше яьккхача хана чухь ший мехкарча нахага ше лархIийта а езаялийта а хайра цунна. Из йовзаш мел хиннача саго дикача цIераца ювц Аьсет.

Цхьабакъда, Iилман балхацара цун безам шерагара шерага совбувлар. 1932 шера Ленинградски медицински институте аспиранталла деша йода Индриса йоI — Аьсет. Цу хана денз ерригa а Iилмана чуйол из. Лабораторешка еча занятеша, тайп-тайпарча Iилман экспедицешка дакъа лувцаро, гIорбаьнна болча медицина Iилмахоща консультацеш яро — бактереш Iомаяра гIулакха цу доллача хIамаша чIоагIа аьттув боакх Тутаева Аьсета. Къонача Iилмахочоа, гIалгIай кхалсага дагалаьттараш кхоачашхилар.

Наркомздрава лакхерча квалификационни комиссе баьча соцам тIа яздаь дар: «Медицински Iилмай кандидат яха Iилман степень луйла ворхI шера лоралла болх баь стаж йолча, «Тифозни вакцинаш кийчъеча хана металлаш олигадинамически хувцадалар» яхача темах 8/V — 1936 ш. 1-ча Ленинградски Медицински институте диссертацена защита яьча, 1-ча ЛМИ Микробиологе кафедра аспиранткана А. И. Тутаевайна (профессорий Космодалшанске, Глухова, доцента Рамма официальни оппонент)...»

Цхьабакъда, дукха гаьна балакзар Тутаева Индриса Аьсета маьрша Iилман болх.

Болабелар Сийлахь-боккха Даьхен тIом. Медицински служба военни лор, Тутаева Аьсет, дерригача советски халкъаца цхьана, Даьхе лорае эттар. Даьхе бахьан долаш леташ яр Аьсета зIамагIа йола йиша Тутаева Индриса Нина а — № 6 йолча ТIема-санитарни поезда лор, медицински служба капитан (город Орджоникидзе яхаш я).

ТIема гIулакх дарах еннача характеристика тIара, бехк беши хоаставеши долча ВСП-6 дисциплинарни журнала тIара гуш да нов. Тутаева Нинас тIом дика мишта баьб.

Цкъа вIашка дов деча хана моастагIчунна караяхар Тутаева Аьсети советски тIемахой группеи. ТIема къайленаш ювцийта гIерташ низаш дир фашисташа советски наха. Шоашта хетар ца хинначул тIехьагIа къиза боабир цар уж. Дукхаза а низаш даьчул тIехьагIа хьалъэлла йийр Тутаева Аьсет а. 1944 шера 29 октябре Тернопольски областа Вишнивецки района Холодное яхача юрта ялар хилар гIалгIай халкъа сий долча йиIий Тутаева Индриса Аьсета.

Ленинградски медицински Институте хьалтеха доаллача мемориальни доска тIа яздаьд: «Тутаева Индриса Аьсет, 1905 — 1944, медицински Iилмай кандидат, микробиологе кафедра ассистент. Фашистий карах еннай».

Сий долча йиIий цIи даим яхаргья советски наьха дегашка. Цун яхарах, деналах тIакхувш йоагIача советски тIехьенна бола хьокхам хургба.

Б. ЧАХКИЕВ.

СИЙРДА НИКЪ

...Краснодарера дошлой училище. Курсанташ дIаийбу денош. Курсанташ дIаийбеча комиссе председатела, документашка хьежаш а ваьгIа, шийна хьалхашка нийсвенна латтача зIамигача сага бIара а хьежа, вела а къежа дIакховдаду цунга документаш.

— Ха яьннаяц, Тута, зIамига ва. Цхьа-ши шу даьлча юхавоагIе хьаэцаргва.

ЧIоагIа бохам а баьнна аравоал Тута. Фу дергдар-хьогI? ЦIаьхха дагадох цунна училища комиссар Щербинин волча ваха, дехар де. Геттара дика дог долаш, гIулакха кийча саг ва Щербинин, яхаш дувцаш хезадар цунна училище. ТIеххьара а Щербинина тIавахар Тута. Когашкара денз керте валлалца зIамигача сага бIара а хьежа йоах цо:

— ЗIамига ва аьнна хургда хьога! Ишта дий из? Хайрий сона?

— Ишта да, новкъост комиссар! — жоп делар Тутас. — Цудухьа венав со хьо волча. Лоамарой кагирхошта хьайийла еций ер училище? Со а лоамаро ва! Нохчечара! Йоккхача АтагIара ва со..!

Щербинина гIо а даь училище курсанталла дIаийцар Магометов Тута. Младши лейтенанта чин а долаш, геттара дика дийша ваьлар из. Гитлеровски Германе вай Даьхенца тIом хьоабеча хана старши лейтенант а волаш эскаре гIулакх деш вар Тута.

Доазонна 7 километр марагаьна яцар Магометова гIулакх деш хинна подразделени тIом хьайнача деношка, Львов яхача города улицашка лира довнаш латтар. 34-ча мотострелкови полке батальона командир а волаш, човнаш хилча а юкъера ца воалаш, майра, денал долаш моастагIчох латаш вар цу лирача деношка вай мехкахо Магометов Тута.

МоастагIа Москвана тIагIертача хана цига а, моастагIа юхатехачул тIехьагIа гIаь-метта ца вайташ фашисташта етташ ерригача Украине гIолла чакхвоалача хана а, советски эскарца цхьана фашистий лаьтта гIолла толамца никъ кхихьаьча хана а Магометов мел чIоагIа денал долаш, ший Даьхе дукха езаш хиннав хов цу хана яьккха бархI орден а медаль а хIанз цун наьхк тIа йоаллаш хиларах.

— ЦIаккха дицлургдац сона уж бирса денош, — йоах Тутас. — Турпала денал долча советски наха мара гора оттаве, вохаве могаргдоацаш чIоагIа, къиза, маькара моастагIа вар из. Адамашта иразе вахар хьалдеш доахк вай дерригаш а хIанз. Цхьабакъда, воашкара гIоза вахар дIадаккха веннар юхатоха а вохаве а массаза кийча-м хургда. Из диц ма долийталда керда тIом дагакхоабараша.

1960 шера ноябрь бетта денз бытовой гIулакхаш деча Нохч-ГIалгIай АССР управлене производственно-бытовой гIулакхий отдела заведующи а волаш болх беш ва йнженер, запасера подполковник Магометов Тута. Дика опыт йолаш, ха а ховш лелабу цо ший болх.

Хьинар долаш производственник хиларал совгIа дика общественник а ва Тута. СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш дара № 74 йолча участке хоржамий комиссе член ва из.

ХIанз укх сахьате дукхача наха накъа а воалаш, хьаьнала къахьегаш ва запасера подполковник Магометов Тута.

С. ВОРОНИН.

Сурта тIа: Т. М. Магометов.

Н. Яковлева сурт.

Советски Эскара 44 шу дизара сийна

Республикерча культура Дворецашка, клубашка, предприятешка, учрежденешка чакхъювлаш латт Советски Эскара 44 шу дизара хетаяь сайренаш.

«Масса хана а сий долаш хургда Советски Эскара тIом беш дIаиха шераш» яхача темах кинофестиваль яьй «Красный молот» завода культура ЦIагIа. Машиностроителаш хьежар «Салтечох йола баллада», «Ленинградски симфони», «Советски Iаьдал бахьан», иштта кхыдолча кинофильмашка.

* * *

Лоаман кхалнаьха Грознерча школа-интерната драматически кружоко Советски Эскара 44 шу дизара хетаяь «Перед началом» яха, вай кагирхоша лелабаьча революционни подпольни балхах йола спектакль кийчъяьй. Режиссера И. Л. Балкосадске кулгал а деш оттаьча цу спектакле дакъа лоацаш ба лакхерча классашкара дешархой А. Цуцаева, А. Мусаева, Р. Бузуртанова, Ф. Базоркина, З. Мовтаева, Т. Макаева, З. Джанаралиева.

Лоаман мехкараша-дешархоша кийчъяь из спектакль хьахьекхар Грозненски гарнизона тIемахошца вIашагIкхетара хетаьча, республикански пионерий Двореце хиннача сайрене. Эпсара Архипова, сержанта Беседина шоаш сайрене къамаьл деш чIоагIа баркал аьлар къонача артисташта из дика спектакль цар кийчъярах. Цул тIехьагIа Советски Эскара тIемахошта совгIаташ — советски писателаша яздаь книжкаш а делар.

С. САЛЬМАН.

СОВЕТСКИ ЭСКАРЕИ ТIЕМА-ФОРДА ФЛОТЕИ 44 ШУ ДИЗАРГА.

Сурта тIа: танкаш марше йолхаш.

В. МАСТЮКОВЕИ Е. КАССИНЕИ сурт.

Ленина хьадаь, парте хьалкхедаь

(Йистедоалар. Долалур 1-ча оагIо тIа.)

Матросов Александра, Смирнов Юре, политрука Клочков Василе, инарала Карбышев Дмитре, дуккха эзараш болча кхыча турпалий деналера гIулакхаш.

Сийлахь-йоккхача коталонащца, гуманни гIулакхашца белгалбаьнна ба Советски Эскаро хьабена никъ. Партеи халкъои доккхал ду вай Герзацарча Низаша мел даьча хIамаех, чIоаггIа мах бу цар тIема гIулакхий. «Вай халкъо, Коммунистически парте, — йоах новкъоста Н. С. Хрущева, — хьахьокх советски халкъа хьашташта, марксизма-ленинизма сийлахь-йоккхача идеалашта тешаме гIулакх даь а деш а бола салтий, матросаш, сержанташ, старшинаш, эпсараш, инаралаш, адмиралаш, маршалаш шоаш чIоаггIа лоархIаш а шоашта дукха безаш а хилар».

ХIанз советски халкъ коммунизм хьалъеш доаллача хана, хIама хьакхоллаш бола цун маьрша къахьегам фийлалца лорабеш да Советски Герзацара Низаш.

Вай мехкара моастагIал дола эксплуататорски классаш дIаяьхачул тIехьагIа цар духьале кагъяра функцеш эшаш хиланзар. КПСС XXII-ча съездо белгалдаьча тайпара, чурча хьалашка хьежача эскар эшаш дац Советски Союза. Цхьабакъда, империалистически лагергахьара тIема кхерам бусаш хилар а массане цIендаь герз дIадаккхара хьакъехьа соглашени янза хилар а бахьан долаш ший оборонни низ моллагIа моастагIа хоадамболлаш а бокъонца а вохаваь дIавоаккхилга Iалашдерг-долча боарамехьа ца лоаттабича ялац Советски Союз.

«КПСС, — йоах кердача Программа тIа, — лерхI, социалистически даьй-мохк лорабар, СССР оборонеи Советски Герзащцара Низаши чIоагIдар партеи дерригача советски халкъеи сий дола декхар, социалистически паччахьалкхен лоархIаме функци. Советски Союзо ший интернациональни декхар лерхI кхыча социалистически мехкашца цхьана ерригa социалистически лагерь тешшаме лораелгеи цун кхерамзле Iалашъелгеи».

Из вахара лоархIам болаш йола мисси кхоачашъе езаро дIадех къовсама хIанзара средстваш — ядерни герз, хьашт долча гаьна а гарга а етта йиш йола ракеташ, кхы мел дола хIанзара тайпа тIема техникеи герзи Советски Эскара хулга.

Парте хадданза йоакхо ю тIема Iилманеи техниканеи керда карагIдаьннарий боараме вай эскар лоаттадара. КПСС XXII-ча съезде СССР оборона министра Советски Союза Маршала нов. Р. Я. Малиновске аьннача тайпара, низи тIема кийчои тоаяларгахьа укх тIеххьарча шерашка доккхий хувцамаш хиннад Советски Герзацарча Низашка. ТIема низий вахара Iаьльмате боккхача лоархIаме хилар КПСС ЦК октябрьски (1957 ш.) Пленум.

Советски Эскар ракетно-ядерни техникаца юха кийчделга бокъонца чакхдаьккхад. Хьадаьд тIема низий керда тайпа — стратегически гIулакхашта лаьрхIа ракетни эскараш. Ракетни герзаца Iалашдаьд фецарча тIема низаш а. ЧIоагIдаьд хьалетача моастагIчо фецара еттача моллагIча а хIамаех Советски Союз тешшаме лорае езаш дола фецарча тIема духьала мехка оборона лоаттаю эскараш.

ГIашлой эскараш укх тIеххьарча шерашка кIезигденнад, цхьабакъда, цар тIема кийчо дикка лакхъеннай. ХIанз цар я низ бола ракетни соединенеши доакъоши.

Низ чIоагIбеннаб вай ТIема-Форда Флота.

ТIема Низаш чIоагIдаларо, ракетно-ядерни техникаца уж кийчдаро хийцад советски тIемахой къахьегама гIулакхаш. ХIанз царгара яраш чоалхане машинаши прибораши я. Доакъойи соединенейи лични состав — уж тIема а специальни а йоккха говзалаш йола нах ба. Масала, ракетни эскарашцарча хIара 100 эпсарах 72 инженери техники ва.

Боарам боацаш чIоагIа лакхлу Герзацарча Низий лични составагара дIадехаш дола морально-тIема кийчон гIулакхаш. Нагахьа санна империалистически агрессораша дунен тIом хьоабойя, ракетно-ядерни тIемага баланза Iергбац из. Цу тайпарча тIем тIа котало йоаккхаргьяц чоалханерча хьалашка денал долаши чIоагIеи хила низ кхоачаш болча, йоккха дисциплина а инициатива а йолаш болча майрачеи къонахчал долчеи наха мара. Цудухьа Коммунистически парте советски командирашкареи политболхлошкареи хьадех къонахчал, майрал, турпалал хургйолча уйланца, чIоагIа дисциплина йолчеи шоай декхараш кхоачашделга чIоаггIа бехктохкаме лоархIаргдолчеи уйланца, эшшача хана Советий Мохк лорабе кийча хургболча уйланца тIемахой хьалкхебар.

Советски Эскареи ТIема-Форда Флотеи вахар чухь нийслуча хIара гIулакха тIа чIоагIа дика хIамаш карагIдувл вай тIемахошта. Из хьахьокх отличникаши классни специалисташи бебаш хиларо, эшшача минута расчеташка, экипажашка, подразделенешка вIаши хувца йиш хургйолаш шолха специальносташ Iомаеш хиларо, техника тIема кийчъяра ханаш лоацъяр, доагор кходар духьа лоаттабеча къовсаме. Из гучадувл патриотически боламе: «Таханара отличника рубеж — кхоана коллектива рубеж», «Отличника юхе тIехьавусар хила йиш яц», «Классни специалистагара — классни подразделенешка».

Советски тIемахой хIара деннара вахар дикача гIулакхех, йоккхача турпаленахи къонахчалахи дизза да. Масала, тIом сецачул тIехьагIарча шерашка 175 миллион совгIа снаряд, мина, бомба лаьттагIара хьал а яьккха, дIабаьнна тIом тIахинна цаIи ахи миллион квадратни километр йола территори цIенъяьй тIемахоша-сапераша.

Укх тIеххьарча шин шереи ах шереи запасе бахийтачул тIехьагIа комсомольски путевкаех керда гIишлош хьалъеи целинни лаьтташ карадерзадеи вахав 350 эзар совгIа доброволец.

Советски Эскареи Флотеи низ Коммунистически парте хьаькъалца хьалхле лелаярах боалл. Вай военни строительства лардий лард я, йоах КПСС Программа тIа, Герзацарча Низашта Коммунистически парте лелаю хьалхле, Эскаререи Флотереи партийни организацей лоархIами болхи чIоагIбалар. Герзацарча Низий ерригача лични составах 82 процент коммунисташи комсомольцаши ба, хIаьта эпсараштеи инаралаштеи юкъе — 90 процент хIана бац аьнна бараш.

Цхьа ха яр империализмо шийна дагадехача тIом хьоабеш, духьале йоацаш мехкаши халкъаши паргIатонах а лоIамах а доахаш. Цхьан ноахала хана чухь империалисташа наха шозза качбеллача дунен тIемо боабаь а сакхат даь а нах 80 миллион гаргга ба.

ХIанз тIема гIулакха дунен социалистически система империализма мехкел низ болашагIа я. Империалистий гIаьрахой уйлаш юхаетташ йола низ бола фактор я вай ракетно-ядерни герз. Дерригдунен профсоюзий V-ча конгрессе ше къамаьл деш новкъоста Н. С. Хрущева аьлар: «Нагахьа санна Гагарин Юреи Титов Германеи космически кемаш белгалъяьчча моттиге Iоховшаде тхона мегадале, тIаккха, бакъ ма дий, кхы тайпа «мухьаш» урагIдахьа а, тхоай безам болчча уж «Iодоссаде» а тхона могаргхилар».

ХIанзарча замалахь тIом ца хилийта йиш хилар белгал а доахаш, массе а моллагIа тайпа а тIемашта духьала чIоаггIа къовсам а лоаттабеш, советски нахагара Коммунистически парте дIадех империалисташа леладеча агрессивни гIулакхашта фийлал лакхъелга. Ше хьаяьннача овланга диллача а агрессивни я империализм. Тийшача балхацеи низацеи леладу цо паччахьалкхенашта юкъера гIулакхаш. Империализм йолаш йолча хана агрессивни тIемаш хилара кхерам хургба.

Шоай лоархIамереи бехктохкамереи декхараш ерригача социалистически лагера эскарашца айхха барт а болаш кхоачашду Советски Герзацарча Низий тIемахоша. Цу гIулакха тIехь къаьгга гуш я социалистически интернационализма принцип, социализма мехкий герзацарча низий декхараш цаIаш хилар.

Социалистически мехкий йохаргйоацаш цхьоагIо хиларо, цар герзацара низаш айхха бувзам болаш хиларо совбоах социализма лагера низ. Вошал долча мехкий эскарашцара цхьоагIо чIоагIъяр, интернациональни декхара тешаме хилар — из вай Герзацарча Низий ерригача лични состава сийлахь декхар да. Вай мохк, ерригa социалистически лагерь низ болашагIа ме хул, тIом хьоабе халагIа да США, Англе, Франце, Малхбузен Германе доал деча монополистически гIозараашта.

Советски Союзерча Герзацарча Низий цIейно къаьгга хьахьокх эскареи халкъеи цхьоагIо хилар. «Даьхе лораяр, Советски Герзацарча Низашка гIулакх дар — советски гражданина доккха а сий долаш а декхар да» яха Программа дешаш цхьатарра низ болаш да тахан тIема ракеташта дежурство лелаечарна а станока хьалхашка а этта ший къахьегамца мехка оборона чIоагIъеш бараашта а.

ХIанз санна боккха цIаккха а хиннабац вай Даьхен низ, хIанз санна боккха низ болаш цIаккха а хиннадац Советски Эскар. ТIемашка дайза, коммунизма гIулакха боарам боацаш чIоагIа мутIахьа дола Советски Союза Герзацара Низаш фийлалца советски наьха маьрша къахьегам лорабеш латт.

ЕРРИГА ТОРОНАШ—ПЛАН ХАНАЛ ХЬАЛХА КХОАЧАШЪЯРА

«Октябрьнефта» телемеханизированни нефтепромысла коллективо дIадахача шера дика къахьегарца коммунистически къахьегама сийлен цIи яьккхай. Семилетка диълагIча шера план ханал хьалха кхоачашъяра кердача шера эггара хьалхарча деношка денз социалистически яхь а йоаржаяь, толамца къахьег цо.

«Малгобекнефта» НПУ шоллагIча промысла коллектива тIахьехама жоп а луш, промысла болхлоша, специалисташа 1962-ча шера план ханал хьалха кхоачашъяра доккхий декхараш тIаийцад: шера йолча планал совгIа эзараш тоннаш мехкдаьтта даккха, шера 95 эзар сома пайда а луш йола 160 рационализаторски предложенеш балха юкъейоалае, ворхIлагIча участка хий увзача шин насоса автоматизаци е, иштта кхыдараш а.

ТIаийца декхараш толамца кхоачашдара массехк геолого-технически гIулакх чакхдоаккхилга хIанззехьа а дIадоладаьд. Ер шу доладелча денз чакхдаьккха 38 геолого-технически гIулакх бахьан долаш планал совгIа дуккха мехкдаьтта даьккхад. Цу даькъе къаьстта чIоагIа къахьег лаьттан кIалха ремонт еча мастерий нн. Коротковеи Сношохоевеи бригадаша. Спуско-подъемни дерригача балхашта механизаци яьй цу бригадашка. Цу гIулакхо торо хулийт уж балхаш дара нормаш 115—117 процент кхоачашъе.

Яхье баьннарашта юкъе хьалха латташ ба лаьттан кIалха ремонт ю операторащ коммунисташ М. Росламбеков, М. Козлов, И. Байгиреев, И. Гриценко, А. Айтоков, кхыбараш а. Кердача шера хьалхарча деношка денз дика болх беш я лаьттан кIалха ремонт ю нов. Соловьева кулгалду коммунистически къахьегама бригада. Январь бетта планах цхьан скважина ремонт е езача шиннена яьй цо. Спуско-подъемни балхаш дара норма кхоачашъяьй 120 процент.

Хьалха цхьан скважина ремонт а йийя шоллагIчоа ремонт е йолалора бригада, цу гIулакхо зехьа дукха ха йоайора, хIана аьлча цемент хьоахача машинашка хьежа безаш хулар болхлой. Цемент хьаьха яьлча из йокъаяларга хьежаш болх ца беш дукха ха йоаккхар цар. ХIанз кхыча тайпара вIаштIехьбаьккхаб из болх. Цхьан хана йолалу бригада 4—5 скважина ремонт е. Цхьан скважине цемент хьаьха маяьлла а шоллагIа йолча скважине хьаха йода бригада. Хьалхарча скважине цемент йокъаелча кхыдола балхаш де цига хьа а яй, скважинашка тохкамаш де кIоарга насос чуйохийт. Цул тIехьагIа йолалу кхыча скважинашта ремонт е.

Бригада коллективо дош деннад 1962-ча шера 14 скважина ремонт е, СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш хулача денга квартальни план кхоачашъе.

ЧIоаггIа терко ю промысле керда техника балха юкъейоалаяра, производственни процессашта автоматизации механизации яра. Промыслера еррига скважинаш диспетчерски телеуправленега яьхай. Дерригача балхашка пульта управленера хьеж дежурни диспетчер. Телеконтроль балха юкъейоалаярои управлене кердача структурах болх барои торо хилийтар болх дуккха дикагIа вIаштIехьбаккха, болхлой моттигаш дикагIа кийчъе, оборудованехи транспортахи дикагIа пайда эца, 100 болхлои специалисти цу балха мукъа а ваьнна кхыча балхашка хьожаве.

Ше даьхача толамех кхоачамбеш яц промысла коллектив. Производственни процессашта автоматизации механизации яра кердадараш а лехаш, балха юкъекхухь цо. Цу гIулакха доккха новкъостал ду инженера-механика нов. Блудова кулгал а деш промысле вIашагIъеллача автоматизацеи механизацеи балхашка хьежача группа.

Группа болхлошеи специалисташеи декхараш тIаийцад 7-ча участкерча насоснена автоматизаци яра дерригa балхаш СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш хулача денга йистедаха. Цунца цхьана балхаш ду эксплуатаце шоллагIча методий шин нагнетательни насоснена а.

Чурча торонех бизза пайда эцара рационализаторащтеи изобретателаштеи чIоагIа новкъостал ду промысла партийни организацеи кулгалхошеи. Оборудоване цхьайола узлаши производства участкаши эргаяхара рационализаторашта долча новкъостала лаьрхIа йола темникаш кийчъяьй, промысле производства ерригача торонех мишта пайда эц хьож, хIаьта рационализаторски предложенеш дикагIа вIаштIехьа мишта йоахаргья, дикагIа йолча рационализаторски предложенеех пайда мишта эц хьеж. Цкъа иштта хьежаш 100 совгIа рационализаторски предложени елар. Царех дукхагIа яраш балха юкъейоалайир.

Промысле хан-ханнахьа «Мехкдаьтта техника кердадараш» яха бюллетенаш, стендаш, фото-витринаш арахец. ДикагIа болча рационализаторий балха говзал хьахьокх цар тIа. Балха говзал дIа-юха йовзийташ телемеханизированни промысла мехкдаьттахой баха хиннаб Башкире, «Краснодарнефта», «Малгобекнефта», «Старогрознефта» промыслашка. Болхлойи инженерно-технически болхлойи цхьа барт болаш хиларах творчески балхаш дикагIа вIаштIехьдоал, технически прогресс дегIайоалаю. ТIехь-тIехьа дукхагIа хул новатораш, промысла хIара шоллагIа вола болхло рационализатор ва.

Промысла бригадашеи участкашеи тIаийцача социалистически декхараш тIа яздаьд: массаза а балха говзал лакхъе, болхлой кагирхой школе, техникумашка, вузашка деша, къахьегама дикагIа йола методаш хадданза Iомае, иштта кхы а. Уж декхараш кхоачашдеш тайп-тайпарча дешара заведенешка деша багIа промысла болхлой. Духхьал соахка болх беш боллашехьа а институташи техникумаши яьхар 12 болхлочо. ДикагIа болча новаторийи хьалха латтарийи балха говзал йовзаргйолаш вIаштIехьдаккха лерхI юххьанцарча экономически школашка. Цудухьа еррига занятеш болхлоша къахьегача моттигашка хургья. Шоай балха говзал дIайовзийташ къамаьлаш дергда скважине лаьттан кIалха ремонт еча оператора коммунистически къахьегама ударника нов. Росламбекова, скважинашта тохкамаш деча оператора нов. Фрайтаха, бурильщика помощника нов. Потанкина, кхыбараша а. Из бокхача лоархIамера гIулакх да.

СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш хулача денга доккхий къахьегама толамаш доахаш накъа бахара кхы а дукхагIа хьинар айдаь къахьег промысла болхлоша. Кердача шера хьалхарча бетта даьхача толамашка хьежача бIаргагу тIаийца декхараш промысла коллективо толамца кхоачашдергхилар.

Г. ВОРОБЬЕВ,
«Октябрьнефть» телемеханизированни промысла партбюро секретарь.

Укх шера хьажкIаш дика хьувкъийтара социалистически яхье баьннаб Грозненски района «Ермоловский» совхоза Куларински отделенера механизатораш Межидов Iаьлеи Таипов Шамсудини.

Царгара 400 гектар хула кхаш, хиш дехка йиш йолаш, Гехи яхача хина юхе дада.

Механизаторашта цIена «Беларусь» яха 4 трактори, шиъ навесни сеялкеи, хIаьта новкъостала кхы а шиъ механизатори хьожаваьв совхозо.

ХIанз низи хьинари кхо ца деш кхашка моттигера удобренеш ехкаш ба механизатораш. ХIанзале хIара гектара итт-итт тонн лаьрхIа 700 тоннал совгIа удобрени йилла баьннаб уж.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) механизатораш А. Межидов, Ш. Таипов, бригадир Мусаев балха хьакъехьара къамаьлаш деш ба.

П. КОВАЛЬНОГОВА
тексти сурти.

„Аршин Мал-Алан“ — Нохч-ГIалгIайчен театре

Укх деношка Х. Нурадилова цIерахча Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен драматически театре «Аршин Мал-Алан» яхача музыкальни комеде премьера хилар. ГIорваьннача азербайджански композитора У. Гаджибекова комеди наха дика йовзаш а дукха езаш а я. ДIаяхача замах юхедисача воча гIулакхашта духьал къовсам лоаттабара тIахьехаш я из. Цудухьа, къаьстта чIоагIа бIу къожабеш бар актераш спектакль кийчъеча хана цу тайпара йолча музыкальни комеде образаш зрителашта кIоаргга гойта карагIдаргдийхьогI, аьнна, хеташ.

Цхьабакъда, спектакль безаме тIаийцар зрителаша. Керттера ролаш ловзайир Я. Исаевас, М. Шовхаловас, Ю. Идаева, А. Дениева, Р. Кехарсаева, иштта кхы а. Спектакль оттаяьй режиссераша Л. Горькаяс, М. Минаева. Спектакла оформлени яьй художника Ф. Назарова.

Спортивни толамаш

Йоккха спортивни говзал а низ а хьахьекхар укх деношка Черноречерча химикий культура ЦIагIа вIашагIкхийттача «Труд» яхача ДСО спортсменаша. Укхаза 84 саг вар классически лоIамах долчеи спортивни латарашка дакъа лоацаш.

Лаккхера говзал хьахьекхар дай дегI долча (52 кг) мехкдаьтта института студента С. Магомадова. Из котваьлар химзавода болхлочул В. Юсуповал.

Дай дегIамаш долчарна юкъе (57 кг) чемпион хилар № 8 СМУ болхло С. Дукаев.

Юккъера дозал долча (63 кг) мехкдаьтта института студента Т. Хамидова хьалхара моттиг яьккхар.

Шийца мел летачул котваьлар (дегIа дозал 70 кг дола) химзавода оператор В. Силкин.

Кхыдола дозалаш долчарна юкъе чемпионаш хилар Б. Элисултанов, В. Бузунов, Ю. Гвоздиков.

Сакъердаме хилар А. Воробьевеи, В. Магомадовеи хинна классически латар. Лоадам боаццаш совле Воробьевгахьа а йолаш, 10 минота чакхдаьлар латар.

Хьалхара моттигаш яьхар Спортсменаша Воробьева, Мамедова, Идигова.

К. МУСАЕВ,
СССР спорта мастер.

Коммунистически къахьегама бригадай членаши ударникаши студенташ болча

Нахах хьалйиза яр пединститута актови зал 17 феврале сайрийна. Цу сарахьа студенташ вIашагIкхийтар коммунистически бригадай членашца, ударникашца. Студенташ болча хьоашалгIа баьхкабар «Красный молот» завода, Центральни ремонтно-механически завода, химически завода, нефтемаслозавода производстве хьалха латтараш, новатораш.

Iалаьмате дика ха я хIанз вай халкъагара яр — шеррача фронтах дIаболабаьб вай мехка КПСС XXII съезда исторически решенеш кхоачашъяра тIехьара, дунен тIа эггара дикагIа йола общество — коммунистически общество — хьалъяра тIехьара къовсам.

ХIанз хIара къахьегама участке гучадувл керда, коммунистически хьисапера дика гIулакхаш. Цу хьакъехьа шоашкара хьокхам лу, эггара хьалха, производства новатораша, коммунистически къахьегама коллективаша, ударникаша.

Фу яхилга да коммунистически хьисапе къахьег яхилга?

— Ший обществана Iалаьмате дика вахар Iалашдара духьа ший беррига низ а хьинар а дIалуш къахьегаш хилар, — аьлар сайрийне къамаьл даьча нефтемаслозавода воккхагIа волча оператора, коммунистически къахьегама цIи лелаеча бригада керте латтача Шелубцова, — из да коммунистически хьисапе къахьег яхилга.

Цу бригадацарча ялх сагах виъ институте деша баха кийчлуш подкурсашка дешаш ва, хIаьта вож шиъ юкъера школа чакхйоаккхаш ва. «Берригаш цхьаннена тIехьа, цаI берриганешта тIехьа» яхача принципах къахьегаш я из зIамига коллектив. Цудухьа вIашта ялх бетта заводе хьалхара моттиг лелаеш хьайоагIа бригада. Боккха общественни болх лелабу бригада членаша.

Шоай завода дикача коллективах а ше доахача къахьегама толамех а лаьца къамаьл дир Грознерча химически завода аппаратчица, коммунистически къахьегама ударника Н. Поповас.

— Коммунистически общество хьалъеча хана тхона бола Iалаьмате дика хьокхам ба шю, — аьлар хьаьшашка сайрийне къамаьл даьча института студента-отличника нов. Эсхаджиева.

Хьаьшаша беседаш йир къаьст-къаьстача студенташца а.

Торжественни дакъа чакхдаьлча студентий самодеятельноста коллективо доккха концерт оттадир.

Хьаьшашта а фусам-даьшта а чIоаггIа салоIам хулаш сакъердаме чакхъяьлар сайре.

С. КОТИЕВ.

Оператор Шайхалиев Салман

«Малгобекнефта» мехкдаьтта промыслови управлене Ленина орден лелаеча коммунистически къахьегама промысле дика болх барца массанена дIавовзийтав скважинашта лаьттан кIалха ремонт еча оператора Шайхалиев Салмана. ЗIамига волча хана денз юрта боахаме болх беш ше хиннавале а, 1957-ча шера Казахстанера ше МагIалбике юха цIавеча мехкдаьтта доаккхача промыслашка болх бе лаьрхIар Салмана.

Эггара хьалха балха отта промысле вахача мастер нов. Пушкарев керте латтача скважинашта лаьттан кIалха ремонт еча бригаде балха хьожавир из.

ЦIенача дегаца тIаийцар бригада членаша керда болхло. Бе беза болх бувцаш мастера шийга даьча къамаьлага еррига уйла тIа а яхийта ладувгIар Салмана. Производствера говзал лакхъяра йола курсаш чакхъяьхачул тIехьагIа ремонтни смена кулгалхо волаш болх бу Шайхалиева.

ХIанз диъ шу дизад скважинашта лаьттан кIалха ремонт ещ цо болх бу. Дика а ханнахьа а йистейоал опыт йола оператор керте латта смена е езача скважинашта ремонт яь. ШозлагIа ремонт е ца езаш бу цо ше беш бола болх. Цудухьа каст-каста Шайхалиева кулгалдеча сменага хам бу мехкдаьттахоша. Дукха ха йоацаш скважина чу лоабат сацарах сихха ремонт е эшаш моттиг нийсъелар. Ах бийса яьнна, чIоагIа дохк доаллаш ха яр участке Салмана смена дIакхаьчача. Цхьабакъда, дукха халонаш нийсъеннаяле а, сиха скважина чура инструменти кIоарга насоси хьаара а яьккха, дукха ха ялалехьа 20 метр скважина чу яха хинна гIум дIаяьккхар ремонтникаша. Делкъа ха ялалехьа йолаелар скважина болх бе. Скважина ремонт яьчул тIехьагIа ах тонн дукхагIа мехкдаьтта доакх. Цу тайпара масалаш дуккха а доаладе йиш я.

ХIанз Шайхалиева смена № 10 йолча скважина ремонт еш я. Февраль бетта 13 дийнахьа дика болх барах бетта йола план кхоачашъяьй коммунистически къахьегама цIи лелаеча смена, хIаьта СССР Лакхехьарча Совета хоржамаш хулача денга квартальни план кхоачашъе дош а деннад Салмана.

В. ТАГУРОВ.

Доазол дехьара

„Ультра“ керда зуламаш

ПАРИЖ, 18 февраль. (ТАСС). ОАС-а «дедезар дергда» яхаш Iаьдала пропаганда чIоаггIа гIар айяь хьакхайкадойя а, «ультра» зуламера болх лаьгIлуш бац цхьанна дийнахьа. Селхан саррахьа иккхача ворхI бомба Париж оагайир, виъ саг вийр, чIоаггIа материальни зе а дир. Укх тIеххьарча итт дийнахьа столица 19-ча округе хIанз шозлагIа бомба эккхийтай провокатораша Французски коммунистически парте моттигера организаци чуйолча цIеношта хьалхашка.

Селханара ди Алжире белгалдаьлар 22 алжирец ве а вувш, 12-нена човнаш а еш керда хиннача террористически акташца.

Iаьдалгахьара духьалдоалаш хIама доацаш бомбаш лелхийташ а Алжиреи Францеи городашка цхьанна хIаманна бехке боацача наьха цIий мехкадеш а йолча бандашта селхан кхы а тIакхийтар «Санте» яхача набахтара Iаьдало кортамукъа хийца виъ головорез. Мятежни инарала Салана кIантилгаш, Алжира городашка доллаш дола террора хьал Францe а оттаде гIерташ хилар белгал а даьккха, «Юманите-диманш» яхача газето язду, общественни кхерамзле Iалашъяра, демократически организацей помещенеши активисташи террористех лорабара, дерригача къаман моастагIий болча ОАС-ерча убийцашта чIоаггIа таIазар дара эггара хьалха шоаш шоаех тийша хила беза демократаши республиканцаши.

„Машар—беза, тIом—хьаштбац“

МИЛАН, 19 февраль. **ТАСС-а корреспондента А. Красикова** хоам бу: 30 эзар саго дакъа лаьцар Итале йоккхача промышленни центре — Милане — селхан хиннача, тIема духьаларча йоккхача демонстрацена юкъе. Каралаьца тIагIолла яздаь машараи герз дIадаккхараи тIехьарча къовсама лозунгаш а долаш йола транспаранташ йолаш города улицашкеи майдашкеи гIолла чакхбаьлар милански фабрикийи заводийи болхлой, Ломбарде тайп-тайпарча провинцешкара ахархой, деша багIа кагирхой, мехка гаьнарча миIингашкара Милане яьхка къахьегамхой делегацеш.

Iан замалахь ца хулача тайпара къаьга хьежача маьлхо сийрдаяьккхача Милана дIайха моаршал хеттар Сан-Стефано яха къаьнара майда тIанк аьнна хьалйиззалца йолча хана города юкъе ме гIерт тIа-тIа дукхагIа Iовш хиннача демонстрацена юкъе дакъа лоацаш барашка. Цигга йоккха митинг хилар. Митинге къамаьлаш даьча ораторашa цIенхаштта хоам бир халкъий букъа тIехьашка а цар хьашташта духьала а кхераме гIулакхаш леладе гIертарашка, шоаш леладер мегаргдоацилга царна дIа а хойташ.

«Тха болхлой доазол дехьарча монополистий хьашташ бахьан долаш бов гIоргхиларга дог доахаш барий хьаштдац цу даьссача хабаращца шоай са теде», — аьлар митинге Ерригъюкъарча итальянски къахьегама конфедераце генеральни секретара заместитела Фернандо Санти. «Оаха ях наьха територешкара кхыча мехкий базаш дIаяха а эггара хьалха вай мехкара наьха эскараш арадаха а», — аьлар вокх оратора, Итале учредительни собране председатель хиннача сенатора Умберто Террачини.

Митинге дакъа лоацараша дIадех укх гаргарча деношка вIашагIйолла лерхIача Итале кердача правительства ший лоIамера арахьара политика лелае а общественнии паччахьалкхени строй моллагIча тайпара йолаш дале а дерригача мехкашцара машарера бувзамаш шерде а, аьнна, декхар шийна тIаэцилга.

Митинг йистеяьнначул тIехьагIа йоаржаяь байракхаши транспаранташи а йолаш, цIаьхка а города улицашка гIолла чакхбаьлар цига дакъа лоацаш хиннараш. Демонстраци чакхъяьлча а, дукха ха яьккхар цкъа цхьан оагIорахьареи тIаккха вокх оагIорахьареи хьахозаш итальянски къахьегамхоша доаха деналера иллеши детта цIогIарчи а долаш: «Парче — си, гуэрра — но», (Машар — беза, тIом — эшац), «Дизермо-дизермо» («Герз дIадаккха — герз дIадаккха»).

Йоккхача улица тIара манифестаци хилале хьалхагIа дукха вIашагIкхийтар Итале массайолча областашкара болхлой класса делегаташ. «Одеон» яхача милански театре вIашагIкхийттача, цхьа эзар йоккхача а дуккха юкъереи кагийи йолча а мехкарча предприятешкарча къахьегамхой викалаша решени тIаийцар машар лорабара еррига итальянски пролетариат оарцагIъяккха, аьнна. «Цох хургда 1962 шу дунен тIарча машара гIулакха коталон шу хилийтар духьа дерригача дунен халкъаша лоаттабеча къовсама юкъе вай лоаца эггара дикагIа дола дакъа», — аьлар вIашагIкхийттача председателал деш хиннача «Пирелли» яхача автопокрышкаш еча завода болхлочо Вито Базилико.

ФРГ хий чухьедар

БОНН, 19 февраль. (ТАСС). 250 саг хи кIал ваха веннен 100 эзар гаргга саг чубаха цIа доацаш бисаи — иштта да Къилбаседа форда йистерча Малхбузен Германе дуккхача районашка хий чухьедар бахьан долаш хинна зенаш. Хий чухьедарах хинна зе Iалаьмате доккха да. Iаьдало даьча лоархIамех, дуккха миллиардаш маркашка кхоачаргдолаш.

Къаьстта доккха зе хиннад Гамбурга. Бокъонца гучадаьнначох цу городе хила ваха веннав 216 саг. Дуккха нах ба бахаи баьннеи моттиг йоацаш. Гамбурга дуккха районаш хий, газ, электроэнерги яла йиш йоацаш йиса я. Iалаьмате дукха хIамаш йохаяьй Бремен, Куксхафен, Бремерхафен, Вильгельмсхафен яхача городашка а итташ йолча юрташка а. Хий чухьедар бахьан долаш дохадаьд бIаьш цIенош, итташ сунташ, порташкара гIирсаш, заводаш, машиннаькъаш, тIо-наькъаш. Эзараш доахан дайнад. Полицели къаьсттача подразделенели совнагIа, хица къовсам лоаттабара оарцагIваьккхавар 25 эзар салте. Нах кIалхарбоахача новкъостал деш яр 100 совгIа вертолет.

Селхан денз лаьгIдала доладеннад хий чухьийддача районашкара хий.

Европе чIоагIа мух баьннаб

ПАРИЖ, 18 февраль. (ТАСС). Малхбузени Къилбаседени Европе мух хьайнаб. Франс Пресс яхача агентства беча хоамах, баьннача михо чIоагIа зенаш даьд: 26 саг вийнав, массехк бIаь сага човнаш яьй, де доацаш ба дукха. Атлантически форда йисте хьекха мух сахьата 280 километр сухал долаш ба. Алхха цхьан Шеффилд яхача городе 70.000 гаргга цIа толхадаьд, бIаь гаргга цIа геттара дохадаь дIадаьккхад. Шеффилдерча 250 школах 100 толхаяьй, хIаьта царех дукхагIа яраш сов чIоагIа йохаярах занятеш юкъахъяха йийзар. Хинна материальни зе 2 млн. фунт стерлингаш да.

Доккха хIама да Къилбаседа форда йистерча Малхбузен Германена тIакхаьчар, баьннача михаца форда чура хий чухьийддад. Из бахьан долаш Гамбургаи дуккхача Къилбаседа форда порташтеи хий тIабаьннад. ДIа-юха баха безаш хилча, лодкашца ух баха нах. БIаьш километраш йIаьха сунташ тийдай.

Америка ВIашагIкхийттача Штатий правительства дуккха членаш правительственни посташка кхачалехьа акционераш е тIема болх беш йолча монополистически корпорацей викалаш хинна нах ба. Царех ва доаггIача бесса аьлча, США оборона министр г-н Макнамара а.

Американски тIема министр команда луш ва: тIалата!
А. ЗУБОВА сурт. **ТАСС фотохроника.**

РАДИОПЕРЕДАЧАЙ ПРОГРАММА

22-ча феврале: 6.40 — «Шалинский района хьайбаш леладераш болча» — юртбоахама болхлошта — передача (гIалгIай меттала); 6.50 — хоамаши передачай программеи; 7.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор; 8.20 — Советски Союзереи доазол дехьареи хоамаш (нохчий меттала); 8.30 — «Сердало» газета обзор; 8.45 — пионераштеи школьникаштеи передача (эрсий меттала); 16.00 — Композитори дирижери волча Чернецкех йола музыкальни передача; 16.25 — «Хьамсара Даьхе лораеш» — кагирхошта передачеи, 16.40 — керда хоамаши (гIалгIай меттала); 16.50 — «Капитализма юкъарча кризиса керда этап» — беседа. 17.05 — керда хоамаш. 17.20 — «Машиннаькъахой — къахьегама вахте» — передача (нохчий меттала); 17.35 — нохч-гIалгIай халкъа музыка; 17.45 — керда хоамаш; 18.00 — юртбоахама керттерча опыта радиошкола (эрсий меттала); 18.30 — хьалхле лелаеча дояркай заявкех концерт.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

Тахан кинотеатрашка

Челюскинций цIерахча кинотеатре
Йоккха зал — **«Сентябрера безам».**
Долалу: 10, 12, 2, 4. 6, 8. 10
ЗIамига зал № 1 — **«Цхьа алиби кIезига йолча».**
Долалу: 8.30, 10.30, 12.30, 2.30, 4.30, 6.30, 8.30, 10.30.
ЗIамига зал № 2 — **«Сентябрера безам».**
Долалу: 9, 11, 1, 3, 5, 7, 9.
ЗIамига зал № 3 — **«Сентябрера безам».**
Долалу: 9.30, 11.30, 1.30, 5.30. 8.15, 10.15.

«Родина» яхача кинотеатре
«Сентябрера безам».
Долалу: 9, 2.10, 7.30.
«Цхьа алиби кIезига йолча».
Долалу: 10.40, 3.50, 9.10.
«Халхара дунен чу».
Долалу: 12.40, 6.
«Иракера доккха цIей».
Долалу: 9.

Город Грозне, Кирова поселке ул. Андреевская, 27, кв. 5, яхача гр-ка **Колядина** Лидия Петровнас суде деннад г. Грозне, Кирова поселке, Медицинская улицагIа 5, кв. 10, вахача **Колядин** Александр Дмитриевичагара ше хьаяларах дола дош.

Дош дувцаргда г. Грозне, Заводской района халкъа суде.

Город Грозне, Калинина пос. Мичурина улицагIа № 111, яхача **Подопрага** Таисия Трофимовнас суде деннад город Грозне, Калинина пос. ул. Мичурина № 111 вахача **Подоприга** Алексей Максимовичагара ше хьаяларах дола дош.

Дош дувцаргда город Грозне, Ленински района халкъа суде.

Город Грозне, Октябрьски района 45 участке, корпус 278 кв. 6, **Павлюк** Генрий Павловича суде деннад город Грозне, Октябрьски района 30 участке, корпус 116 кв. 1 яха **Павлюк** Валентина Павловна йитарах дола дош.

Дош дувцаргда город Грозне, Октябрьски района халкъа суде.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, ЦIеча фронтовикий улица, 15. **Телефонаш:** редактора зам. — 2-07-01; бехктокхама секретара — 2-45-48, партийни вахареи, экономикаи, письмойи отделий — 2-25-72; корректорске — 2-30-91;

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков, 15. Телефоны: зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48, отделов партийной жизни, экономики и писем — 2-25-72; корректорской — 2-30-91.

1918 шерарча 11-ча августа цIерах йола типографи, г. Грозный, Революце проспект, 30/2.

Типография имени 11 августа 1918 года, г. Грозный, проспект Революции 30/2.

СФ05018 Заказ № 1073.